УИХ-ЫН 2000 ОНЫ СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ МОНГОЛЫН АЖИЛЧНЫ НАМЫН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

Эх орон нэгт хүн ардаа
Эрхэм хүндэт сонгогчид оо

Эх орны хөгжил, тусгаар тогтнол, та бидний аж амьдрал, хувь заяаг ийдвэрлэх эгзэгтэй бөгөөд хариуцлагатай мөч тулж ирээд байна. Энэ нь таны оун ухаан, мэргэн санаа, холч бодлогоос хамаарна. Манай нам УИХ-ыг сонгох)00 оны сонгуульд:

-Монгол Улсын тусгаар тогтнол, улс үндэстний эв нэгдлийг дээдлэх;

-Үндэсний эднийн засгийн аюулгүй байдлыг ханган бэхжүүлж, эдийн засаг эгтвортой хөгжих үндсэн нөхцлийг бий болгох;

-Хүний бүх талын хөгжлийг хангах, хүн ард элбэг хангалуун аж төрөх өхцөлийг бүрдүүлэх эрхэм зорилтыг дэвшүүлэн тавьж, энэхүү мөрийн өтөлбөрийг сонгогч олондоо толилуулжж байна.

Нэг. Улс төрийн талаар тавих зорилт буюу засаглалын хомсдолоос аигижрая

1992 оны Үндсэн хуулиар Монгол улсын төрийн эрх барих дээд байгууллага ь УИХ мөн гэж тунхагласнаас хойш хоёр Их Хурлын бүрэн эрхийн хугацаа дуусч ийна. Монголын ард түмэн төрийн хэрэгт шууд оролцож, мөн сонгож байгуулсан өлөөлөгчдийн байгууллагаараа уламжлан энэхүү эрхийг эдэлнэ" гэсэн Үндсэн уулийн заалт тэр бүр биелэлээ олохгүй байна.

Бодит байдлыг ажиглахад УИХ-д олонхи болсон тэр улс төрийн хүчин л өрийн эрхийг барьж, санасан бодсоноо хэрэгжүүлж, дур зоргоороо үйл ажиллагаа явуулж байна. Энэ нь "Засгийн эрх бүх ард түмний мэдэлд байна" гэсэн Үндсэн уулийн заалтыг зөрчихөд хүргэж, үнэндээ нам төвтэй төр засаглалын эрхийг эдэлж, эргээд олонхи нэртэй нэг намын тогтолцоо ноёрхож, намын дээд удирдлагын хэсэг бүлэг хүмүүсийн хүсэл сонирхолд нийцсэн төрийн бодлого ийлчлэх боллоо.

Тэр ч байтугай олон ургальч үзэл бүхий олон намын тогтолцоотой арламентат ёсны төрийн тогтолцоо бий болсон гэх боловч намууд хоорондоо гсэн хуйвалдаж, улс эх орон, ард түмний эрх ашгийг умартан, зөвшилцөх нэрийн ор намуудын удирдлага эвсэж, өөрсдийн хувийн эрх ашиг, сонирхолыг үйцэлдүүлэх боллоо. Үүний тодорхой жишээ бол "Казиногийн хууль" гэгчийг аталсан. Наранцацралтын засгийн газрыг огцруулсан, Үндсэн хуульд нэмэлт, орчлөлт оруулсан зэрэг нь өнөөгийн эрх баригчид улс төрөөр хоорондоо ймаалцаж, эх орон, ард түмний ашиг сонирхолд үл нийцсэн хууль, шийдвэр аргаж байсан явдал юм. 1996 оны сонгуулиар гарч ирсэн УИХ хэвийн үйл ажиллагаа явуулж чадахгүй зарим гишүүд иргэний наад захын ёс зүйн хэм хэмжээг орчиж, 3 гишүүн хээл хахууль авсан ноцтой гэмт хэрэг үйлдсэн хэрэгтэн боллоо.

үйлчилгээний хангамжийн нэмэгдүүлэх үндсэн дээр 2003 оноос инфляц
түвшний нэг оронтой тоонооc хэтрүүлэхгүй байх.

Татвар. Үйлдвэрлэл, бүтээгдэхүүнийг өсгөх замаар татварын хувь хэм
бүхэлд нь бууруулах чиглэлтэй, татварын хуулиудад нэмэлт өөрчлөлт оруу
татвар төлөгчдөд ноогдож буй татварын ачаалалыг бууруулах арга хэмжээ а
Импортын барааны гаалийн татварыг ялгавартай тогтоно. Үйлдвэ
гүүний техник, технологийг дэмжих зорилгоор орчин үсийн шаард
хангасан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэсэн тохиолдолд тухайн үйлдвэрийн
төхөөрөмжийн гаалийн татвараас чөлөөлөх, татварын хөнгөлөлт үзүүлэх
хэмжээ авна.

Бүс нутгийн эдийн засгийн хөгжлийг дэмжих, тэнд амьдарч байгаа
иргэдийн амьжиргааны түвшнийг дээшлүүлэх зорилгоор алслагдсан бүс нутаг
татварын хөнгөлөлттэй болгого явуулна. Татварын хяналт шалгалт
сайжруулан, Монгол улсын татварын албаны удирдлага, зохион байгуулалт
боловсронгуй болгох арга хэмжээг 2001 оноос эхлэн хэрэгжүүлнэ.

Байгалийн баялгийг зүй зохистой ашиглах, үр өгөөжийг нь дээшлүүлэ
байгаль орчныг хамгаалах, байгалийн нөөц баялгийн нөхөн сэргээх зорилго
байгалийн баялаг ашигласны төлбөрийг нэмэгдүүлэн тогтоно.

Гөсөв. Бүс нутаг бүсэд дааж төсвөө бүрдүүлэх чадвартай болгох
зорилгын хэрэгжүүлэх үүднээс тухайн нутгийн эдийн засаг, үйлдвэрлэлийг
хөгжүүлэхэд онцгой анхаарч, төсвийн төвөөс санхүүжүүлэх зардлыг аажм
халах талаар дэс дараалсан арга хэмжээ авна. Төсвийн зардлын оновчтой бо
зорилгоор түүний зардлын норм норматив боловсронгуй болгоно.

Мөнгө. Банкны тогтолцоо, хуулийг нягтлан, банкны зөвлөгөөг батлагаа
байх зарчмыг хатуу баримтална. Хүмүүсийн гар дээр байгаа сул чөлөөтэй мөнгө
аж ахуйн эргэлтэд оруулах сонирхолыг бий болгохын тулд банкны найдвартай
ажиллагаат баталгаажуулж хадгаламжийн болон зээлийн хүүг оновчтой тогтоо

Эдийн засгийн өсөлт инфляцтай уялдуулан мөнгөний нийлүүлэлтийг
хувиас нэмэгдүүлэхгүй байна. Мөнгө зээл, үнэ ханшийн төрийн зохицуулалт
болдогыг зах зээлийн зарчимд нийцүүлэн явуулж төгрөгийн тогтвортой байдлыг
баталгаажуулна. Үндэсний үйлдвэрлэл, хөрөнгө оруулалтыг мөнгө, зээл, татвар
болгоор дэмжинэ.

Хувьчлал. Улсын эдийн засгийг дорвитой хувь нэмэр оруулж нөлөө үзүүлэх
өрийн өмч бүхий үйлдвэр аж ахуй, үйлчилгээний томоохон объект газрыг яаран
хувьчлахгүй,харин улс орон, ард түмний эрх ашгийн хараалгаж нөхцөл болоомж
бүрдсэн, шаардлагатай тохиолдолд нарийвчилсан техник эдийн засгийн тооцоо
үндэслэлийг үндэслэн хувьчлах асуудлыг шийдвэрлэнэ.

Хувьчлагдсан зарим үйлдвэр аж ахуйн газрын үйл ажиллагаанд
шинжилгээ хийж, удирдлагыг сайжруулах, үр ашгийг дээшлүүлэх талаар
дараагай арга хэмжээ авна.

Хөдөө аж ахуйд хувийн аж ахуйтны хөрөнгийн оролцоотойгоор зах зээл
нөхцөлд зохицсон шинэ хэлбэрийн хорисон аж ахуй байгуулах хандлагыг
талаар дэмжиж туслалцаа үзүүлнэ.

Зам харилцаа хөгжүүлэх талаар.

Эдийн засгийн тогтвортой хөгжлийг хангах, ард түмний амьдралыг дээшлүүлэх үндсэн нөхцөл бол орчин үеийн шаардлага хангасан авто замын сүлжээ бий болгох явдал гэж үзэж байна. 2001-2008 онд бүс нутгийн хөгжлийг хурдацтай авто замын сүлжээг бий болгох зорилт тавьж байна. Үүний дотор Хархорин-Арвайхээр Баянхонгор-Алтай-Ховд-Өлгий,Хархорин-Цэнхэрмандал-Чойбалсан-Сайншанд-Замын Үүдийн хатуу хучилттай замын барьж дуусгана. Энэ бүс нутгийн нийт урт нь 3850-аад км болно. Энэ ажлыг хэрэгжүүлэхэд бүс нутаг болон аймаг зам ашиглуулж, мөн бүс нутаг бүрт цементийн үйлдвэрийг байгуулж, бетоон зам барих ба сайжруулгийн ажлын хэмжээг гүйцэтгэхээр төлөвлөж байна.

Их барилга.

Орон нутаг барих үйлдвэр, аж ахуйн газар, орон сууцны барилгын бүтээн нехцел болсон барилга, материалын түүхий эдэд тулгуурлаж, бүс нутаг бүрт болон зарим аймаг тоосго, цементийн үйлдвэрийг барьж байгуулна. Үүнээс бусад бүс нутаг бүрт аж үйлдвэрийн барилга байгууламж барих ба шаардлагатай бүрийн ард иргэдийг орон сууцаар хангах, улмаар хөдөө барилгажуулах бодлого хэрэгжүүлнэ.

Аж үйлдвэрийг хөгжүүлэх талаар

Манай намын эдийн засгийн эрс шинэчлэлтийн бодлогыг хэрэгжүүлэх нэг гол нөхцөл нь үйлдвэржүүлэх үйл явцыг эрчимжүүлэх, улмаар үйлдвэр, хөдөө аж ахуйн орон болох зорилт юм. Аж үйлдвэрийг хөгжүүлэх гол үндэс нь мал аж ахуйн гаралтай түүхий эдийг төгс боловсруулах, эрдэс баялгийн ашиглалтыг дэлгэрэнгүй хөгжүүлэх явдал гэж үзнэ.

Мал сүрэг түүний ашиг шим, газрын хөвөнгийн баялаг нь үндэсний хөгжлийн гол суурь, эдийн засгийн тогтвортой нөхцлийг хангах гол нөхцөл гэж үзнэ. Тиймийн бусад орнуудтай харьцуулж үзвэл нэг хүнд ноогдох мал сүрэг, түүний ашиг шим, эрдэсийн баялгийн хэмжээгээр Монгол улс дэлхийд тэргүүлнэ.

Мал аж ахуйн түүхий эдийг боловсруулах

Манай улс жилд 2700-3000 тн ноолуур, 18000-20000 тн ноос, 5-6 сая бог, 1 сая гаруй бодны шир, 230 мянган тн мах бэлтгэдэг. Энэ бүтээгдэхүүнийг боловсруулж ашиглаж чадвал 650-аад сая долларын бүтээгдэхүүн гаргаж болно.

Бүс нутаг бүрт мал аж ахуйн гаралтай түүхий эдийг боловсруулах (ноос, ноолуур, шир, мах) үйлдвэрүүдийг байгуулах зорилт тавьж байна. Эдгээр үйлдвэрүүдийн түүхий эдийг орон нутгийн ард түмнийг хэрэгцээт өргөн хэрэглээний бараагаар хангах ба шаардлагатай стандартад тохирсон бүтээгдэхүүн

Гурав. Нийгмийн талаар тавих зорилтуудыг хүнсээ халамжлах нь манай намын зорилт.

1. Өнөөгийн нийгмийн тулгамдсан асуудлууд:

Гэгээрлийн салбарын Эрдэм шинжэлгээний байгууллагын судалгаагаар бичиг үсэг үл мэдэгчдийн тоо 200 гаруй байна гэсэн тоо бий. Ард түмний эрүүл мэндийн байдал ноцтой байгаа. Сүүлийн 5 жилд хүн амын нас баралт тогтвортой байгаа боловч хөдөлмөрийн насны бүлэг 20-50 насны иргэдийн нас баралт 1.7-2.1 дахин өсчээ. Энэ нь хүн амын нийгэд хэсэг нь ядуурч, физиологийн өлсгөлөнд нэрвэгдэж, гураалд орох, ажилгүйдлээс үүдэн амьдралд нь бэрхшээл, зовлон тохиолдох, стресст орох зэргээс өвчлөлт ихсэж, мөн гэмт хэрэг өссөн, хүн амын урьдчилан сэргийлэх болон эмнэлгийн үйлчилгээ эрс муудсанаас нас баралт ихэссээр гэж дүгнэх үндэс бий. Нялхсын болон бага насны хүүхдийн эндэгдэл буурсан мэт харагдаж байгаа боловч энэ нь үнэн хэрэгтээ сүүлийн жилүүдэд төрөлт 1.5 дахин багассан, төрөлтийг төрөөс дэмжихээ больсон зэргээр тайлбарлагдана. Ийнхүү сүүлийн 10 жилд хүний төлөө, хүнээ халамжлах тэрийн бодлого алдагджээ.

2.Нийгмийн талаар цаашид тавих зорилт

Боловсрол. Бүх нийтийн сөөхий боловсролыг төлбөргүй олгох бодлогыг тууштай хэрэгжүүлнэ. Сургуулийн өмнөх боловсрол, оюутан сурагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэгийг нэмэгдүүлнэ.

-Бага, дунд сургуулийн, хүүхдийн цэцэрлэгийн хичээлийн сайжруулах, тохилог байдлыг хангана. Ерөнхий боловсролын сургуулийн сургалтын тогтолцоо, техник технологийн шинэчлэл. Сурагчдын сурах бичиг, номын сангийн хангамж үйлчилгээ нэмэгдүүлнэ. Сургуулиас хүүхэд завсардах үзэгдлийг багасгах, аажмаар арилгах зорилт тавина. [illegible] байгуулахыг дэмжинэ.

-Мэргэжлийн боловсролын сургуулиудад сургалт, шинжлэх ухаан, үйлдвэрлэл практикийн үйл ажиллагаат хослуулан, төгсөгчдийн мэдлэг чадварын түвшний дэлхийн стандартад ойртуулах зорилт тавьж ажиллана.

-Улс орныг бүс нутгаар хөгжүүлэх онцлогийг харгалзан мэргэжлийн сургууль болон дээд сургуулийн бүтэц, байршлыг оновчтой зохион байгуулна.

-Бүх шатны сургуулийн багш нарыг сургах, мэргэжлийн нь дээшлүүлэх давтан сургах тогтолцоог боловсронгуй болгож, эдийгийн мэргэшлийн дээшлүүлэх сургалтад тогтмол, системтэй хамруулж, багшилах боловсон хүчний чанар, хангамжийг эрс сайжруулна.

Эрүүл мэнд. Эрүүл саруул иргэд нийгэм зорилт, шинэ нийгмийн тогтолцоо байгуулна гэсэн зорчмыг тууштай баримталж, эрүүл мэндийн салбарт зарцуулах зардлыг нэмэгдүүлэх зарчим баримтална. Нийгмийн эмэгтэй хүчтэй эмнэлгийн гуламж, урьдчилан сэргийлэх үзлэгт шаардагдах зардлыг тэрийн мөлжлөг байлгаж, үнэ төлбөргүй үйлчилнэ. Хүн амын эрүүл мэндийн хамгаалахад тер, иргэн, аж ахуйн нэгж байгуулагын оролцоог өргөтгөн, хүнсээ хэрэгцээгээ дотоодоо талаар системтэй арга хэмжээ авна.

[illegible] орон нутаг боловсруулах үйлдвэр байгуулснаар 40-50 мянган хүний [illegible] ажлын байр бий болгоно.

Эрдэсийн баялгийг ашиглах талаар:

Манай улсын нутаг дэвсгэрт 80-аад төрлийн 750-наад ашиг малтмалын [illegible] нөөц тогтоогдсон гэсэн албан ёсны баримт бий. Бид үүнээс зөвхөн 13 [illegible] ашиг малтмалын ордуудын нөөцийг дэлхийн зах зээлийн үнэ [illegible] [illegible] газрын хэвлий дэх үнэ цэнэ нь 101 тэрбум доллар болдог.

Ашиг малтмалын олборлох, боловсруулах үйлдвэр нь дэлхийн бүгд хөрөнгө [illegible] харьцангуй их шаардлагатай, үр ашгаа харьцангуй удаан өгдөг учир [illegible] [illegible] хямралтай байгаа өнөө үед нийгэмд үйлдвэр, уурхайн байгуулах зорилт [illegible] хуучин үйлдвэрүүдийг шинэчлэх, хүч чадлын нь өсгөх зорилтыг [illegible] тавьж байна. Мөн хөрөнгө зардал бага шаардлагатай, гэхдээ [illegible] хамаардаггүй тийм төрлийн ашиг малтмалыг олборлож ашиглах [illegible] тавина. Энэ нь юуны өмнө алт, цагаан гуталгын шороон ордууд, барилгын материалын түүхий эд болон одоо ажиллаж буй нүүрс, хайлуур жонш, эсийн [illegible] гэх орж байгаа юм.

2010 он хүртэл алт олборлолтыг 12 тонноос бууруулахгүй, нүүрсний 2004 оны түвшинд 7 сая тн, хайлуур жоншны баяжмалын [illegible] мянган тн, эсийн хүдэр 24 сая тонноос дээш тус тус олборлох зорилт тавьж [illegible]

Орон нутаг барилгын материалын түүхий эд олбордох барилгын материалын жижиг, дунд үйлдвэр байгуулна. 2007-2010 оны үед Эрдэнэтийн [illegible] түшиглүүлэн зэс ялгах завод байгуулан эсийн бүтээгдэхүүн гаргах [illegible] Төмөртэй, Баяншолын төмрийн ордуудыг түшиглүүлэн төмрийн хүдэр, [illegible] тан хайлуулах үйлдвэр байгуулахаар төлөвлөж байна. Жилд 4 сая тонн [illegible] хүдэр олборлож 1.2-1.5 сая тонн тан барих үйлдвэр нь 400-аад сая [illegible] бүтээгдэхүүн борлуулах ба энд 100-аад км төмөр зам, өндөр хүчдэлийн [illegible] татан, орчин үеийн технологи суурин байгуулна.

Эрдэсийн баялгийг ашиглах үйлдвэрүүдийг өргөтгөж, шинээр ашиглалтад [illegible] 2004 оны түвшинд 7000, 2008 оны түвшинд 20-иод мянган хүний ажлын [illegible] шинээр бий болгоно. Энд зөвхөн өргөтгөх, шинээр бий болгох аж [illegible] талаар авч үзлээ. Харин хөдөө, орон нутаг байгуулагдах төрөл [illegible] ашиг малтмалын олборлох жижиг, дунд үйлдвэрүүд нь нэмэлт хүний [illegible] бүрдүүлэх учир энд авч үзсэнгүй, харин том үйлдвэрүүдийг тереес [illegible] [illegible] томжино.

2.3. Макро-эдийн засгийн талаар тавих зорилт

Дотоодын нийт бүтээгдэхүүн

Үйлдвэрлэлийг эрчимжүүлж, үйлчилгээний хүрээг өргөтгөн, дэд бүтцийг [illegible] ДНБ-ийг 2004 онд 1999 оныхоос 2 дахин, 2008-2010 онд 3 дахин [illegible] нэг хүнд ноогдох ДНБ-ийг 2004 онд 800-1000 доллар, 2008 онд 1500-[illegible] доллар хүргэнэ. Инфляцийг бууруулах, ажилгүйдлийг арилгах талаар [illegible]

оны гүвшинд төсвийн байгуулагад ажиллагсадын палин одоогийнхтой харьцуулвал 1.5-2.0 дахин нэмэгдүүлнэ.

Хүн амын орон сууцны нөхцөлийг сайжруулахын төлөө ажиллана. Хүн орон сууцны нөхцлийн сайжруулахын төлөө туушгай анхаарч, төв суурин газар оршин суугчдын харьцангуй хямд төсөр, тохилог орон сууцаар хангах хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ.

Барилгын материалын төв, орон нутагт дотоодоо үйлдвэрлэх сангаачилгыг бүх талаар дэмжинэ.

Хөдөөгийн хөдөлмөрчдөд зориулсан гэрийн мод, дотор тавилга, сүлжмэл хөсгийн тоног төхөөрөмж, малчдын өдөр тутмын хөдөлмөрийн хөнгөвчилсөн ахуйн хэрэгсэлийн үйлдвэрлэл, хангамжийг нэмэгдүүлнэ.

Нехен сэргээгдэх эх үүсвэрт тулгуурлан хөдөөгийн айл өрхийг цахилгаанжуулах, холбоожуулах, радиожуулах, телевизжүүлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

Газар тариалан, мал аж ахуйн ажлыг механикжуулах зорилгоор бага өртөгтэй трактор, мөрий хадуур зэрэг хэрэгсэлийг импортлох, үйлдвэрлэхийг дэмжинэ.

Хөдөөгийн хөдөлмөрчдөд хэвлэл мэдээлэл түгээх болон ахуйн үйлчилгээг сайжруулах талаар тодорхой арга хэмжээ авна.

Үйлдвэрлэл үйлчилгээг нэмэгдүүлж, нийгмийн өсөлт сайжруулах, өөрчлөлт хийсэнтэй ажилгүйдлийг эрс багасгана. Энэ талаар эдийн засгийн хөгжүүлэх хөтөлбөр тодорхой дурдсан.

Ажилгүйдлийг багасгаж, хүн амд тавих нийгмийн хамгаалалыг сайжруулснаар ядуурал мөн арилна гэж үзэж байна.

Эрхэм хүндэт сонгогчид оо

Та бүхэнд толилуулж буй манай намын сонгуулийн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд бидний идэвхтэй санаачилга, зүтгэл, зохион байгуулах авьяас чадвар голлох үүргэтэй болович та бүхний бидэнд өгөх итгэл сэтгэл, зүтгэл их үрэлцэж, хайрлаж, та бид хамтын хүчээр энд тавьсан зорилтыг хэрэгжүүлж чадна гэдэгт итгэлтэй ч эргэлзэх зүйлгүй.

Бүхий мал сүрэг, эх орны байгалийн асар их баялаг, түүнд гүнзгийрсэн үйлдвэрлэл та бидний бүтээж хөдөлмөрлөх их эрмэлзэл, зүтгэл эх орноо хөгжүүлж, аж амьдралыг дээшлүүлэх гол үндэс болно.

МАжН-ын төлөө, манай намаас Улсын Их Хурлын гишүүнд нэр дэвшигчдийн төлөө саналаа өгөхийг эрхэм сонгогч Та бүхэнд уриалж байна

---oOo--